

Aan:	De gemeenteraad
Van:	Het college van burgemeester en wethouders
Datum:	7 april 2026
Zaaknummer:	00001229730
Onderwerp:	Beantwoording schriftelijke vragen 'Warmtenet keuzevrijheid en beleidsconsistentie in Dijk en Waard'

Aanleiding

Op 1 maart 2026 heeft het college schriftelijke vragen ontvangen van raadslid Bosscher van de fractie BvDW over Beantwoording schriftelijke vragen 'Warmtenet keuzevrijheid en beleidsconsistentie in Dijk en Waard'. In dit collegebericht staan de antwoorden op deze vragen.

Toelichting van de vragensteller(s)

Naar aanleiding van recente berichtgeving over juridische procedures rond aansluiting op warmtenetten in andere gemeenten en signalen over verschillen in aanpak binnen corporatiebeziit, stelt onze fractie de volgende vragen.

Beantwoording

Het college beantwoordt de gestelde vragen als volgt.

Inleiding

Nederland heeft de wettelijke doelstelling om in 2050 aardgasvrij te zijn. Gemeenten leveren hieraan een belangrijke bijdrage door beleid te ontwikkelen en inwoners via participatie te betrekken bij de wijze waarop de energietransitie lokaal wordt ingevuld. Voor het verduurzamen van de bestaande woningvoorraad zijn verschillende technieken beschikbaar. Een veelgebruikte optie is de individuele warmtepomp, terwijl in andere situaties een collectief warmtenet passend kan zijn. Beide oplossingen kennen voor- en nadelen. Zo kan een warmtenet helpen om netcongestie te verminderen, maar vraagt het om voldoende gelijktijdige aansluitingen om financieel haalbaar te zijn. Een warmtepomp is individueel toepasbaar en biedt bewoners autonomie, maar zorgt voor een hogere elektriciteitsvraag. De onzekere ontwikkeling van de kosten en de beschikbaarheid van voldoende fossiele energie zijn andere punten die van belang zijn voor de voortgang van deze energietransitie.

Er bestaat dan ook niet één 'juiste' techniek. Per wijk, per straat en soms per woning moet worden bekeken welke oplossing het meest passend is. Goed overleg en duidelijke afstemming tussen gemeente, woningeigenaren en andere betrokken partijen blijft daarbij essentieel.

De fractie Beter voor Dijk en Waard heeft schriftelijke vragen gesteld naar aanleiding van de rechtszaak die woningcorporatie Woonwaard heeft aangespannen tegen een inwoner uit Alkmaar die zich niet wilde aansluiten op het warmtenet. Deze casus roept bredere vragen op over keuzevrijheid van bewoners en de rol van de gemeente bij de uitrol van collectieve warmtevoorzieningen.

Antwoorden

1. Keuzevrijheid en mogelijk dwang

Kan het college bevestigen dat inwoners van Dijk en Waard niet wettelijk verplicht kunnen worden tot aansluiting op een warmtenet zolang hun installatie functioneert? Kan het college uitsluiten dat in onze gemeente juridische procedures worden ingezet om huurders tot aansluiting te dwingen? Is het college bereid te garanderen dat inwoners in Dijk en Waard niet tegen hun wil tot aansluiting op een collectief warmtesysteem worden gebracht?

Antwoord van het college:

In Dijk en Waard geldt geen wettelijke verplichting voor inwoners om zich aan te sluiten op een warmtenet. 'Huis*eigenaren* houden zelf keuzevrijheid over de wijze waarop zij overgaan naar aardgasvrij', staat in de Transitievisie Warmte, het beleidsdocument waarin de gemeente de strategie heeft vastgelegd voor het aardgasvrij maken van de gebouwde omgeving.

Voor huurders ligt dit anders. Bij projecten van meer dan 10 woningen moet volgens het huurrecht 70% van de huurders instemmen met de renovatie. De stemming wordt door de verhuurder georganiseerd. De overige huurders moeten daarna in principe meewerken. De gemeente heeft geen rol in privaatrechtelijke verhoudingen tussen woningcorporaties en huurders. Als daar een geschil ontstaat kan dat worden voorgelegd aan de Huurcommissie. De gemeente speelt hierin geen rol en spant zelf geen juridische procedures aan om huurders tot aansluiting te dwingen.

2. Draagvlak en besluitvorming

Hoe wordt in Dijk en Waard draagvlak gemeten voordat een wijk aardgasvrij wordt aangewezen? Welk percentage instemming acht het college noodzakelijk bij ingrijpende wijzigingen in de warmtevoorziening van een wijk? Is het college bereid processen te heroverwegen wanneer blijkt dat er brede maatschappelijke weerstand bestaat?

Antwoord van het college:

In Dijk en Waard wordt draagvlak niet gemeten aan de hand van vooraf bepaalde percentages, maar via een zorgvuldig proces van wijkgesprekken en gezamenlijke verkenning. De rol van de gemeente is om transparant te zijn over wat mogelijk is, wat het vraagt van bewoners en welke alternatieven er bestaan. Bewoners kunnen hun voorkeuren uiten en daar wordt in het ontwerpproces actief op ingespeeld. Draagvlak is een voorwaarde voor een goed en zorgvuldig verloop van de warmtetransitie.

3. Beleids Consistentie en doelmatigheid

Klopt het dat in delen van Dijk en Waard recent nog nieuwe gas-cv-installaties zijn geplaatst door woningcorporaties, waaronder Woonwaard? Hoe verhoudt dit zich tot beleidsvoornemens rondom het terugdringen van aardgasgebruik? Wat is de afschrijvingstermijn van deze installaties? Kan worden uitgesloten dat deze woningen binnen tien jaar alsnog moeten overstappen op een collectieve warmtevoorziening? Acht het college dit doelmatig en consistent beleid?

Antwoord van het college:

De gemeente gaat niet over het vastgoedbeheer en onderhoudsplanning van woningcorporaties, waaronder Woonwaard. De gemeente heeft geen zicht op het plaatsen van gas-cv installaties. Het college kan hier dan ook geen antwoord op geven.

4. Betaalbaarheid en technische geschiktheid

Kan het college inzicht geven in de totale kosten voor inwoners bij aansluiting op een warmtenet, inclusief vaste lasten en toekomstige tariefontwikkelingen? Wordt vooraf objectief getoetst of woningen technisch geschikt zijn (isolatieniveau, afgiftesysteem) voor lage-temperatuurverwarming? Wie draagt verantwoordelijkheid indien woningen onvoldoende verwarmd raken of kosten hoger uitvallen dan gepresenteerd?

Antwoord van het college:

De totale kosten voor inwoners bij aansluiting op een warmtenet kunnen pas betrouwbaar worden berekend wanneer er een concreet plan voor de betreffende wijk ligt. Dat gebeurt pas ná het participatieproces, waarin duidelijk wordt welke warmteoplossing het meest haalbaar en betaalbaar is voor de wijk. Toekomstige tariefontwikkelingen zijn op dit moment niet voorspelbaar; het college kan daarom geen uitspraken doen over toekomstige warmtetarieven. Warmtetarieven worden bovendien gereguleerd binnen de kaders van de Warmtewet en onder toezicht van de Autoriteit Consument en Markt (ACM)

Voor particuliere woningeigenaren wordt tijdens het participatieproces door een technische partij onderzocht of woningen technisch geschikt zijn voor aansluiting op het warmtenet en welke maatregelen nodig zijn, zoals isolatie of aanpassing van afgiftesystemen. Voor woningen van Woonwaard of andere verhuurders ligt deze verantwoordelijkheid bij de verhuurder, die moet zorgen dat de woning voldoet aan de eisen voor aansluiting. Voor de duidelijkheid: het warmtenet van HVC in Dijk en Waard betreft een hoogtemperatuurwarmtenet, waardoor bestaande afgiftesystemen in veel gevallen zonder grote aanpassingen kunnen blijven functioneren.

Indien woningen onvoldoende warm worden of als de kosten hoger uitvallen dan eerder gepresenteerd, is de verantwoordelijkheid afhankelijk van de rechtsrelatie. Bij huurders en verhuurders geldt het huurrecht; geschillen kunnen worden voorgelegd aan de Huurcommissie.

Voor de relatie tussen warmteleverancier HVC en de eindgebruiker geldt de Warmtewet en het individuele warmtecontract. In sommige gevallen bestaat op grond daarvan recht op vergoeding, bijvoorbeeld bij langdurige storingen. Toezicht op deze verplichtingen en eventuele klachten ligt bij de ACM, die bevoegd is om onderzoek te doen en handhavend op te treden.

5. Rol van de gemeente als aandeelhouder

Gezien het aandeelhouderschap van de gemeente in HVC, hoe wordt gewaarborgd dat financiële belangen geen rol spelen bij beleidskeuzes? Heeft uitbreiding van het warmtenet financieel effect op de gemeentelijke begroting (dividend, garanties of investeringen)? Worden deze bestuurlijke en financiële belangen actief en transparant gedeeld met inwoners?

Antwoord van het college:

Dijk en Waard is via de gemeenschappelijke regeling “Vuilverbrandingsinstallatie Alkmaar en omstreken” (VVI) aandeelhouder van HVC, samen met 51 andere gemeenten en 8 waterschappen uit Noord-Holland, Zuid-Holland, Flevoland en Friesland.

Dit aandeelhouderschap gaat over alle activiteiten van HVC op het gebied van afvalverwerking en verduurzaming. De aandeelhoudersvergadering van HVC stuurt op hoofdlijnen op de opgaven en de financiën van het bedrijf..

De aandeelhouders hebben besloten dat activiteiten rond warmtenetten ten goede komen aan het collectief van de aandeelhouders. Dit kan gaan om kennis en/of financieel rendement. Hierdoor maken investeringen in warmtenetten onderdeel uit van de leningen die door de aandeelhouders garant zijn gesteld. Aandeelhouders krijgen over het totaal van deze leningen een garantstellingsprovisie van 1%. Via jaarstukken van de gemeente en van HVC wordt inzicht gegeven over de garantstelling en de daarvoor ontvangen garantstellingsprovisie.

Bijlagen

n.v.t.